

Bevlogen speech, Rutte, maar wat nu?

Geen moment liet Rutte tijdens zijn speech zien dat hij de zorgen van de gewone Nederlander begrijpt, aldus *Lars Duursma* en *Victor Vlam*.

Een visie met perspectief voor alle Nederlanders beloofde premier Rutte aan het begin van zijn H.J. Schoo-lezing. Uiteindelijk hadden de luisteraars vooral onthouden hoe knap het was dat hij alles uit het hoofd uitsprak. Aan enthousiasme geen gebrek, aan leiderschap des te meer. Goed was het toeschrijven van positieve eigenschappen aan Nederlanders. Enthousiast vertelde de historicus hoe het Nederlandse volk sinds de Tweede Wereldoorlog elke keer tegenslagen heeft overwonnen: „Nederland slaagt er steeds weer in om de bakens te verzetten.” Dit is voor leiders een effectieve manier om het gedrag van anderen te veranderen. Wie wil nou niet hoge verwachtingen waarmaken?

Het effect van de vleierij ging echter verloren omdat Rutte op drie onderdelen de mist in ging. Om te beginnen bleef de visie te vaag. Rutte benadrukte vooral dat we met z'n allen de realiteit onder ogen moeten zien en ons flexibel moeten opstellen om sterker uit de crisis te komen. Geen moment werd de luisteraar betrokken bij de keuzes die hij maakt en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Als je continu geconfronteerd wordt met tegenslag, dan wil je naar jezelf en anderen kunnen rechtvaardigen waar je het allemaal voor doet. Rutte verzuimde zijn publiek daarbij te helpen.

Daarnaast toonde hij weinig begrip voor de situatie waarin veel Nederlanders verkeren. Hij probeerde het wel. Maar zijn voorbeelden waren ongelukkig: „Ik weet ook uit mijn eigen omgeving hoe ingrijpend het voor ondernemers is om mensen te moeten ontslaan met wie je jarenlang gewerkt hebt.” De meeste mensen zullen echter niet in een positie zijn dat ze medewerkers kunnen ontslaan, ze raken juist zélf hun baan kwijt. De Amerikaanse wetenschapper Drew Westen heeft onderzocht op basis waarvan kiezers hun politici beoordelen. Je zou denken dat voor-

al hun opinies en vaardigheden tellen, maar niets bleek minder waar. Het allerbelangrijkste is of hij jou begrijpt.

Rutte gaf er geen moment blijk van dat hij de zorgen van de gewone Nederlander begrijpt. Ten slotte ontbrak een *call to action*. Als leider wil je niet alleen een visie schetsen, maar ook aangeven wat anderen daartoe kunnen bijdragen. Dán voelen mensen zich betrokken bij de oplossing. Zoals JFK ooit sprak: „*Ask not what your country can do for you - ask what you can do for your country.*”

Als je luisteraars een complexe visie voorschotelte zonder deze te vertalen naar behapbare handelingen, dan is het effect eerder dat je je gehoor moedeloos maakt. Misschien was Rutte hier wat terughoudend mee na zijn eerdere onbeholpen oproep om een nieuwe auto of een nieuw huis te kopen („dan kunnen we met elkaar het CPB verslaan!”).

Maar nu was het toch een beetje alsof een directeur met veel bombastie een nieuw missiestatement presenteert. Geboeid luisteren de medewerkers naar alle cijfers en enthousiaste verhalen. Maar na het applaus kijken ze elkaar vertwijfeld aan: wat nu? Ze lopen terug naar hun computer, openen hun mailprogramma en laten alles bij wat het was.

Victor Vlam is speech- en presentatiecoach in 2008 en 2012 voerde hij campagne voor Barack Obama

Lars Duursma is directeur van Debatrix. Hij coacht leiders in politiek en bedrijfsleven